

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp – HE 2/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 2/2026 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Talousvaliokunta (TaVM 16/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että sääntelyn toteutumista seurataan erityisesti siltä kannalta, miten se vaikuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen ja palvelujen saatavuuteen sekä kuntien ja niiden asukkaiden välisiin eroihin, ja että seurannassa havaittuihin ongelmiin puututaan.
2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee viipymättä lainsäädännön, jonka perusteella sidosyksikköjen on julkaistava ostolaskudatansa ja toimitettava se hankintatietovarantoon samoin perustein kuin niiden omistajien. Toimitetun ostolaskudatan tulisi olla sellaisessa muodossa, että sitä voidaan tulkita ilman erillisiä apuvälineitä.
3. Eduskunta edellyttää, että markkinakartoitusta koskevan sääntelyn toimivuutta sekä sääntelyn vaikutuksia kilpailun lisääntymiseen, yritysten markkinoille pääsyyn ja kustannussäästöihin seurataan, ja tarvittaessa velvoite tehdä markkinakartoitus laajennetaan koskemaan ehdotettua suurempaa joukkoa julkisia hankintoja.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 107—115 §, sellaisena kuin niistä on 114 § osaksi laissa 499/2021,

muutetaan 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 32 kohta, 15 §:n 6 momentti, 58 §:n 1 momentin 6 kohta, 60 §:n 1 momentin 7 kohta, 65 §:n 2 momentti, 75 §:n 1 momentti, 78 §, 80 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 5 momentti, 81 §:n 1 momentin 11 kohta, 82 §:n 1 momentti, 88 §:n 4—7 momentti, 92 §:n 2 momentti, 11 luvun otsikko, 99 §, 100 §:n 1 momentti, 101 §, 102 §:n otsikko, 103 §:n otsikko, 105 §:n 2 momentti, 124 §:n 1 momentin 11 kohta, 125 §:n 1 momentti, 136 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentin 5 kohta, 141 §:n 1 momentin johdantokappale, 146 §:n 2 momentin 2 kohta, 150 §:n 1 momentti sekä 154 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 60 §:n 1 momentin 7 kohta, 80 §:n 1 momentin johdantokappale ja 88 §:n 4 momentti laissa 499/2021 sekä 101 § osaksi laissa 499/2021, ja

lisätään 4 §:ään uusi 33 kohta, 15 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti ja muutettu 6 momentti siirtyvät 3—7 momentiksi, 15 §:ään uusi 8 momentti, 65 §:ään uusi 3 momentti, 71 §:ään uusi 4 momentti, 81 §:n 1 momenttiin uusi 12 kohta, 100 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 101 a §, 105 §:ään uusi 3 momentti, 106 §:ään uusi 2 momentti sekä 124 §:n 1 momenttiin uusi 12 kohta seuraavasti:

2 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä sekä edistää laadukkaiden, innovatiivisten sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävien hankintojen tekemistä. Lain tavoitteena on huomioida huoltovarmuuden ja turvallisuusnäkökohtien toteutuminen julkisissa hankinnoissa sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa ja suunnittelemaan hankintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

32) *ohjelmalla ja ohjelmamateriaalilla* sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista ohjelmaa ja radio-ohjelmaa;

33) *voimavarayksiköllä* ehdokkaasta tai tarjoajasta erillistä yksikköä, jonka voimavaroja ehdokas tai tarjoaja käyttää täyttääkseen hankintayksikön asettamat 85 §:ssä tarkoitettut taloudellista ja rahoituksellista tilannetta tai 86 §:ssä tarkoitettut teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset.

15 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, edellytyksenä osakeyhtiömuotoisen sidosyksikön käytölle on, että hankintayksiköllä on vähintään kymmenen prosentin suora omistusosuus sidosyksiköstä.

Tätä lakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen yksin määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön yksinomaisessa määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä.

Edellä 2 momentissa säädettyä edellytystä sidosyksikön käytölle ei sovelleta sellaisiin sidosyksiköihin, jotka on perustettu yleisen edun vuoksi tuottamaan yksinomaan rajattua ja lakisääteistä palvelua tai tämän tuottamiseen välittömästi liittyviä tietojärjestelmiä. Tällaisen sidosyksikön liikevaihto ei saa ylittää yhtä miljoonaa euroa vuodessa. Tällainen sidosyksikön kanssa tehty palvelusopimus saa olla voimassa enintään neljä vuotta.

58 §

Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi seuraavat ilmoitukset:

6) jälki-ilmoitus 1—4 kohdassa tarkoitetuista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuista suorahankinnoista;

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Seuraavat 58 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi sähköisesti internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen niille 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vakiolomakkeita:

7) 1—4 ja 8 kohtaa koskeva sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuista suorahankinnoista tehtävä jälki-ilmoitus;

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

65 §

Markkinakartoitus

Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi kuulla alalla toimivia yrityksiä tai riippumattomia asiantuntijoita taikka muita toimijoita. Markkinakartoitus voidaan toteuttaa myös käyttämällä erilaisia arviointimenetelmiä. Eri tahojen neuvoja voidaan käyttää apuna hankintamenettelyn suunnittelussa ja toteuttamisessa, mutta neuvon käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa tietyn toimittajan suosimiseen tai muutoin kilpailun vääristymiseen eikä 3 §:ssä tarkoitettujen syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

Jos hankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo ylittää kymmenen miljoonaa euroa, tulee hankintayksikön tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua.

71 §

Hankinnan kohteen kuvaus

Hankintayksikkö voi hankinnan kohdetta kuvaavissa määritelmässä asettaa turvallisuutta ja varautumista koskevia ehtoja, joilla voidaan varmistaa hankittavan tuotteen, palvelun tai urakan tarjouspyynnössä edellytetty saatavuus, toimivuus ja häiriötön käyttö hankinnan kohteen koko elinkaaren ajan. Varautumiseen liittyvät hankinnat voidaan kilpailuttaa ehdollisesti.

75 §

Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Hankintayksikön on jaettava hankinta erillisiin osiin tai kilpailutettava hankinnan osat erillisillä tarjouskilpailuilla. Hankinta voidaan jakaa osiin myös valitsemalla vähintään kaksi toimittajaa puitejärjestelyyn tai perustamalla dynaaminen hankintajärjestelmä. Jakamista koskeva velvollisuus ei koske 43 §:n mukaisia puitejärjestelyjen sisäisiä hankintoja. Hankintayksikkö voi määritellä jaettavien osien koon ja kohteen. Hankintayksikkö voi kuitenkin jättää hankinnan jakamatta osiin, jos hankinnan tai hankintamenettelyn luonteen, laajuuden, toteuttamistavan, kokonaisvastuun tai hankinnan jakamiseen liittyvien riskien vuoksi jakaminen ei ole perustellusta syytä mahdollista taikka hankintaa on edeltänyt 65 §:ssä tarkoitettu markkinakartoitus. Lisäksi hankinta voidaan jättää jakamatta osiin, jos jakaminen lisää merkittävästi hankintayksikön tai toimittajan hallintokustannuksia tai johtaisi kustannusten jatkuvaan kasvuun. Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

78 §

Alihankkijoiden vaihtaminen

Hankintayksikkö voi 87—89 §:n mukaisesti tarkistaa, koskeeko alihankkijoita 80 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai 81 §:ssä tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste. Jos alihankkijaa koskee jokin pakollinen poissulkemisperuste, hankintayksikön on vaadittava, että tarjoaja korvaa alihankkijan. Jos alihankkijaa koskee jokin harkinnanvarainen poissulkemisperuste, hankintayksikkö voi vaatia alihankkijaa korvattavaksi toisella alihankkijalla.

80 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 30 luvun 9 a §:ssä tarkoitettusta törkeästä kirjanpitorikoksesta, 47 luvun 1 §:ssä tarkoitettusta työturvallisuusrikoksesta, 2 §:ssä tarkoitettusta työaikaosuojelurikoksesta, 3 §:ssä tarkoitettusta työsyrynnästä, 3 a §:ssä tarkoitettusta kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 5 §:ssä tarkoitettusta työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 6 a §:ssä tarkoitettusta luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä taikka 48 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta törkeästä ympäristön turmelemisesta tai 5 a §:ssä tarkoitettusta törkeästä luonnonsuojelurikoksesta.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos:

- 1) 1 tai 3 momentissa tarkoitettua rikosta tai 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta; tai
- 2) 2 momentissa tarkoitettua rikosta koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli kolme vuotta.

81 §

Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

11) joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon, saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä, tai tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin;

12) jonka luotettavuus on todettu siinä määrin riittämättömäksi, että kansalliselle tai paikalliselle turvallisuudelle aiheutuva riski olisi ilmeinen.

82 §

Ehdokkaan ja tarjoajan korjaavat toimenpiteet

Ehdokas tai tarjoaja voi esittää näyttöä luotettavuudestaan siitä huolimatta, että sitä, sen 77 §:ssä tarkoitettua alihankkijaa tai 92 §:n mukaista voimavarayksikköä rasittaa 80 tai 81 §:ssä tarkoitettu poissulkemisperuste. Jos hankintayksikkö katsoo näytön ja luotettavuuden riittäväksi, se ei saa sulkea kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa pois tarjouskilpailusta.

88 §

Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi näytöksi on hyväksyttävä tämän lain 80 §:ssä tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden osalta rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 8 momentissa ja 6 b §:ssä tarkoitettu ote taikka ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Hankintayksikkö taikka ehdokas, tarjoaja tai tämän voimavarayksikkö tai alihankkija ei saa ottaa jäljennöstä rikosrekisteriotteesta eikä tallettaa sitä itselleen. Hankintayksikön on poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen hävitettävä rikosrekisteriote tai palautettava se henkilölle, jota se koskee. Rikosrekisteristä ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Jollei ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näytöksi on 81 §:n 1 momentin 1, 2 sekä 4 kohdan osalta hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta tällaisia todistuksia, näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näyttö ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan antaa yhdellä tai useammalla liitteessä D luetellulla asiakirjalla. Jos ehdokas, tarjoaja tai tämän voimavarayksikkö tai alihankkija ei hyväksyttävästä

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

syystä voi toimittaa hankintayksikölle sen pyytämiä asiakirjoja, ehdokas, tarjoaja tai tämän voimavarayksikkö tai alihankkija saa osoittaa taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteensa jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

Ehdokkaan, tarjoajan, tämän voimavarayksikön tai alihankkijan teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä D luetelluista tavoista hankinnan kohteen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

92 §

Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden yksiköiden voimavarojen käyttö

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää 85 §:ssä tarkoitettujen taloudellista ja rahoituksellista tilannetta ja 86 §:ssä tarkoitettujen teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien vaatimusten täyttämiseen muiden yksiköiden voimavaroja riippumatta tarjoajan tai ehdokkaan ja voimavarayksikön välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Myös ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden yksiköiden voimavaroja. Muiden yksiköiden henkilöstön pätevyyteen ja kokemukseen liittyviä voimavaroja voidaan käyttää hyväksi vain, jos kyseiset muut yksiköt suorittavat hankinnan kohteena olevat rakennusurakat tai palvelut taikka osan niistä. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täytyminen.

11 luku

Kansalliset menettelyt, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

99 §

Tämän luvun mukaisiin hankintoihin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä I ja IV osassa säädetään tavara- ja palveluhankintoihin, suunnittelukilpailuihin sekä rakennusurakoihin, jotka ovat arvoltaan 26 §:ssä säädetty EU-kynnysarvot alittavia, mutta vähintään 25 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa säädettyjen kansallisten kynnysarvojen suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

Sen lisäksi, mitä I ja IV osassa säädetään, sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä liitteessä E lueteltuja palveluja koskeviin hankintoihin, jotka ovat arvoltaan vähintään 25 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa säädettyjen kansallisten kynnysarvojen suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, tämän luvun mukaisiin hankintoihin sovelletaan 65 §:n markkinakartoitusta ja 96 §:n poikkeuksellisen alhaista tarjousta koskevia säännöksiä, ellei hankintayksikkö hankinta-asiakirjoissa toisin ilmoita.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

100 §

Hankintamenettely

Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikkö voi myös soveltaa tämän luvun mukaisissa hankinnoissaan 5 luvussa tarkoitettuja menettelyjä.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

101 §

Kansallisesta hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava 25 §:n mukaisesta vähintään kansallisen kynnsarvon suuruisesta hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi ilmoitus sähköisesti suomen- tai ruotsinkielisenä tai kummallakin kielellä verkko-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta. Kielilain (423/2003) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen viranomaisten on huolehdittava väestön tiedonsaantitarpeista kielilain 32 §:n 3 momentissa tarkoittamalla tavalla.

Hankintayksikkö voi lisäksi julkaista hankintailmoituksen yhdellä tai useammalla muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä. Hankintayksikkö voi lisäksi julkaista hankintailmoituksen muussa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Hankintayksikön julkaistessa hankintailmoituksen kahdella tai useammalla kielellä samanaikaisesti tulee sen tarjouspyyntöasiakirjoissa yksilöidä, mikä kieliversioista on oikeusvoimainen.

Hankintayksikön tulee julkaista jälki-ilmoitus tämän luvun mukaisesta hankinnasta ja suunnittelukilpailusta. Jälki-ilmoitus tulee toimittaa kolmenkymmenen päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä.

101 a §

Hankinnasta ilmoittaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankinnoissa

Hankintayksikön on ilmoitettava tämän luvun mukaisista sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoista sekä muiden erityisten palvelujen hankinnoista siten kuin 7 luvussa säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

102 §

Kansallisen hankintailmoituksen sisältö

103 §

Tietojenvaihto

105 §

Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Ehdokkaiden ja tarjoajien sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle ja soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa 25 §:n mukaisessa, vähintään kansallisen kynnysarvon suuruudessa hankinnassa sovelletaan, mitä 80—86 ja 88 §:ssä säädetään, jollei hankintayksikkö toisin hankinta-asiakirjoissa ilmoita. Lisäksi sovelletaan 77 §:n alihankintaa, 78 §:n alihankkijoiden vaihtamista sekä 92 §:n ryhmittymiä ja voimavarayksiköitä koskevia säännöksiä, ellei hankintayksikkö toisin hankinta-asiakirjoissa ilmoita.

Sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluhankinnoissa sekä muiden erityisten palveluiden hankinnoissa hankintayksikön tulee soveltaa 80 §:ssä ja se voi soveltaa 81 §:ssä säädettyjä poissulkemisperusteita ehdokkaisiin ja tarjoajiin. Poissulkemisperusteita voidaan soveltaa myös alihankkijoihin ja voimavarayksiköihin. Ehdokkaiden ja tarjoajien taikka näiden alihankkijoiden korjaaviin toimenpiteisiin ja soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamiseen voidaan soveltaa, mitä 82—86 sekä 88 §:ssä säädetään.

106 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Jos hankintayksikkö käyttää sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluhankinnoissa sekä muiden erityisten palveluiden hankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

124 §

Hankintamenettelyä koskeva kertomus

EU-kynnysarvot ylittävästä hankintasopimuksesta sekä kansallisen kynnysarvon ylittävästä liitteen E palveluhankinnan hankintasopimuksesta, puitejärjestelystä, puitejärjestelyyn

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

perustuvasta 43 §:n 3 momentissa tarkoitettusta hankinnasta tai dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta on laadittava kertomus. Kertomusta ei ole tarpeen laatia niiltä osin kuin vastaavat tiedot ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksessa tulee olla seuraavat seikat:

11) kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä;

12) kuvaus siitä, miten hankintayksikkö on toteuttanut hankinnan valmistelun.

125 §

Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Edellä 26 §:ssä mainitut EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan hankintamenettely tulee kuitenkin keskeyttää, jos 32 §:ssä tarkoitettussa avoimessa menettelyssä on saatu vain yksi tarjous. Jos hankintayksikkö haluaa tällöin edelleen toteuttaa sopimuksen kohteen julkisena hankintana, on sen järjestettävä uusi tarjouskilpailu. Tarjouskilpailu on uusittava vain kerran. Velvollisuutta keskeyttää hankintamenettely ei kuitenkaan ole, jos hankintayksikkö on toteuttanut 65 §:ssä tarkoitetun markkinakartoituksen tai jakanut hankinnan osiin 75 §:ssä säädetyn mukaisesti. Lisäksi hankintamenettelyn keskeyttämisestä yhden tarjouksen tilanteessa saadaan poiketa erityisen painavasta syystä.

136 §

Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana

Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos:

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, hankintasopimukseen ja puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos:

5) kyse on sellaisesta vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa kansalliset kynnysarvot, muissa hankinnoissa EU-kynnysarvot tai 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rakennusurakoita koskevan kynnysarvon ja joka ei vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

141 §

Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitys markkinaoikeudelle

Jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan, kansalliset kynnysarvot ylittävän rakennusurakan tai liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeussopimuksen suorahankintana ilman tässä laissa säädettyä perustetta ja jos asiassa jo on tehty hankintasopimus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle:

146 §

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

2) hankintayksikön 124 §:ssä tarkoitettua kuvausta hankinnan valmistelun toteutuksesta; tai

150 §

Muutoksenhaun vaikutus hankintasopimuksen tekemiseen

Hankintayksikkö ei saa tehdä arvoltaan vähintään EU-kynnysarvon suuruisesta hankinnasta hankintasopimusta, jos asia on saatettu valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

154 §

Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset

Tehottomuusseuraamus, seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen voidaan määrätä vain kansallisen kynnysarvon ylittävissä rakennusurakoissa ja liitteen E mukaisia palveluja koskevassa hankinnassa ja käyttöoikeussopimuksessa sekä EU-kynnysarvon ylittävissä muussa hankinnassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 75 §:n 1 momentti ja 125 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä lokakuuta 2026.

Tämän lain 15 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2027. Mainittua momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä heinäkuuta 2029 sellaisiin sidosyksiköihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa lakisääteisiä välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitettuja tietojärjestelmiä.

Riippumatta tämän lain 15 §:n 2 momentissa säädetystä edellytyksestä sidosyksikön käytölle, hankintayksikkö voi tehdä uusia mainitussa pykälässä tarkoitettuja määräaikaista sopimuksia sidosyksikkönsä kanssa 30 päivään syyskuuta 2026. Näiden sopimusten voimassaoloaika voi olla korkeintaan yksi vuosi.

Jos 15 §:n 2 momentissa säädetty edellytys sidosyksikön käytölle ei täyty, hankintayksikkö voi hyödyntää ennen tämän lain voimaantuloa sidosyksikkönsä kanssa tekemää sopimusta 30 päivään kesäkuuta 2027 asti. Hankintayksikön tulee irtisanoa tällaiset sopimukset päättymään viimeistään mainittuna päivänä. Jos sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä, voidaan yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä sopimus kuitenkin irtisanoa päättymään viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2030. Hankintayksikön tulee tehdä ilmoitus tällaisesta sopimuksesta Valtiokonttorille viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2026. Valtiokonttori julkaisee tiedot ilmoituksista verkkosivuillaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin lain voimaan tullessa vireillä olleisiin hankintamenettelyihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 34 kohta, 62 §:n 1 momentin 7 kohta, 82 §, 84 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 5 momentti sekä 86 §:n 4—8 momentti, sellaisena kuin niistä on 86 §:n 4 momentti laissa 500/2021, ja

lisätään 4 §:ään uusi 35 kohta, 75 §:ään uusi 4 momentti sekä 128 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja edistää laadukkaiden, innovatiivisten sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävien hankintojen tekemistä. Lain tavoitteena on huomioida huoltovarmuuden ja turvallisuusnäkökohtien toteutuminen julkisissa hankinnoissa sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa ja suunnittelemaan hankintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

34) *ohjelmalla ja ohjelmamateriaalilla* sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista ohjelmaa ja radio-ohjelmaa;

35) *voimavarayksiköllä* ehdokkaasta tai tarjoajasta erillistä yksikköä, jonka voimavaroja ehdokas tai tarjoaja käyttää täyttääkseen hankintayksikön asettamat hankintalain 85 §:ssä tarkoitetut taloudellista ja rahoituksellista tilannetta tai 86 §:ssä tarkoitetut teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset.

62 §

Hankintaa koskevat ilmoitukset

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi seuraavat ilmoitukset:

7) jälki-ilmoitus 1—4 kohdassa tarkoitetuista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 6 kohdassa tarkoitettuista toimittajarekisteristä sekä 43 ja 44 §:ssä tarkoitetuista suora-hankinnoista;

75 §

Hankinnan kohteen kuvaus

Hankintayksikkö voi hankinnan kohdetta kuvaavissa määritelmissä asettaa turvallisuutta ja varautumista koskevia ehtoja, joilla voidaan varmistaa hankittavan tuotteen, palvelun tai urakan tarjouspyynnössä edellytetty saatavuus, toimivuus ja häiriötön käyttö hankinnan kohteen koko elinkaaren ajan. Varautumiseen liittyvät hankinnat voidaan kilpailuttaa ehdollisesti.

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

82 §

Alihankkijoiden vaihtaminen

Hankintayksikkö voi 85—87 §:n mukaisesti tarkistaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi 83 tai 84 §:n nojalla. Alihankkijaan sovelletaan tällöin, mitä mainituissa pykälissä säädetään ehdokkaasta ja tarjoajasta. Jos alihankkijaa koskee jokin pakollinen poissulkemisperuste, hankintayksikön on vaadittava, että tarjoaja korvaa alihankkijan. Jos alihankkijaa koskee jokin hankintalain 81 §:ssä tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste, hankintayksikkö voi vaatia alihankkijaa korvattavaksi toisella alihankkijalla.

84 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas, tarjoaja tai alihankkija taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 30 luvun 9 a §:ssä tarkoitettua törkeästä kirjanpitorikoksesta, 47 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työturvallisuusrikoksesta, 2 §:ssä tarkoitettua työaikaosuojelurikoksesta, 3 §:ssä tarkoitettua työsyrynnästä, 3 a §:ssä tarkoitettua kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 5 §:ssä tarkoitettua työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 6 a §:ssä tarkoitettua luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä taikka 48 luvun 2 §:ssä tarkoitettua törkeästä ympäristön turmelemisesta tai 5 a §:ssä tarkoitettua törkeästä luonnonsuojelurikoksesta.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos:

- 1) 1 tai 3 momentissa tarkoitettua rikosta tai 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta; tai
- 2) 2 momentissa tarkoitettua rikosta koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli kolme vuotta.

86 §

Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi näytöksi on hyväksyttävä tämän lain 84 §:ssä tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden osalta rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 8 momentissa ja

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

6 b §:ssä tarkoitettu ote taikka ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Hankintayksikkö taikka ehdokas, tarjoaja tai tämän voimavarayksikkö tai alihankkija ei saa ottaa jäljennöstä rikosrekisteriotteesta eikä tallettaa sitä itselleen. Hankintayksikön on poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen hävitettävä rikosrekisteriote tai palautettava se henkilölle, jota se koskee. Rikosrekisteristä ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Jollei ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näytöksi on 81 §:n 1 momentin 1, 2 sekä 4 kohdan osalta hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta tällaisia todistuksia, näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näyttö ehdokkaan, tarjoajan tai tämän voimavarayksikön tai alihankkijan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan antaa yhdellä tai useammalla liitteessä E luetellulla asiakirjalla. Jos ehdokas, tarjoaja tai tämän voimavarayksikkö tai alihankkija ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikölle sen pyytämiä asiakirjoja, se saa osoittaa taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteensa jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

Ehdokkaan, tarjoajan tämän voimavarayksikön tai alihankkijan teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä E luetelluista tavoista hankinnan kohteen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

Hankintayksikkö ei saa vaatia valittua tarjoajaa taikka tämän voimavarayksikköä tai alihankkijaa toimittamaan näyttöä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin, jos hankintayksikkö voi saada tarvittavat todistukset, selvitykset ja muut tiedot Suomessa tai muussa Euroopan talousalueen valtiossa olevasta maksuttomasta tietokannasta. Tarjoajaa ei saa vaatia toimittamaan asiakirjanäyttöä, jos hankintayksiköllä on tarvittavat ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.

128 §

Muutoksenhakua ja seuraamuksia koskevien hankintalain säännösten soveltaminen

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa sellaista hankintayksikön päätöstä tai muuta ratkaisua, jonka mukaan hankintasopimusta ei jaeta osiin 79 §:n nojalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 6 b §:n 2 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1399/2016, ja
lisätään 6 b §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1399/2016, 502/2021 ja 418/2026, uusi 9 ja 10 kohta seuraavasti:

6 b §

Otteeseen merkitään tiedot lainvoimaisesta päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu:

8) rikoslain 47 luvun 1 §:n nojalla työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:n nojalla työaika-suojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:n nojalla työsyrynnästä, 47 luvun 3 a §:n nojalla kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, 47 luvun 5 §:n nojalla työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:n nojalla luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä;

9) rikoslain 30 luvun 9 a §:n nojalla törkeästä kirjanpitorikoksesta;

10) rikoslain 48 luvun 2 §:n nojalla törkeästä ympäristön turmelemisesta tai 48 luvun 5 a §:n nojalla törkeästä luonnonsuojelurikoksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

vesihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vesihuoltolakiin (119/2001) uusi 4 f § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 87/2026 vp

1 luku

Yleiset säännökset

4 f §

Sidosyksikön asema vesihuollossa

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) mukaiseen hankintayksikön sidosyksikkönä toimivaan vesihuoltolaitokseen tai tukkuvesihuoltolaitokseen ei sovelleta mainitun lain 15 §:n 2 momentissa säädettyä edellytystä sidosyksikön käytölle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 10.6.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri